

NDLA

Noen problemstillinger

0.

Forslag til et viktig møte

Vi foreslår at Norsk Fysikklærerforening, sammen med Norsk matematikkråd og andre naturlige medspillere, tar initiativ til at U.Dir eller departementet innkaller til en større høringskonferanse om noen av de mest presserende sakene i den videregående skolen:

Noen mulige saker på det møtet:

- Hele problematikken rundt NDLA og organiseringen av gratis læremidler
- Problemene knyttet til selve utlånsmodellen for gratis læremidler
- Problemstillinger ved styring og tvang knyttet til gratis-tankegangen
- Erfaringene/problemene så langt med den voldsomme satsingen på IT i skolen, knyttet både til bruk av ressurser (mindre til "analogt" utstyr), til pedagogiske problemstillinger og til problemer knyttet til eksamen. (Styrer bruken av pc selve innholdet av eksamen i for stor grad.)
- Problemet med at administrativt nivå i fylkene tiltar seg for stor styring og ensretting av muntlig eksamen
- Andre momenter???
- ????

1.

Generelt

En god del av tenkningen som har skapt NDLA, er det grunn til å ha et positivt forhold til og ønske velkommen. Det å ha en sentral tilgang på gratis læringsressurser, og en sentral pool for deling av erfaringer og gode undervisningstips er det behov for. Spørsmålet er imidlertid om NDLA er den riktige modellen for produksjon og organisering.

Vi tror ikke det.

Vi tror at nasjonale sentra heller bør ta hånd om dette. I naturfagene kunne for eksempel Naturfagsenteret få et hovedansvar. Tilsvarende i matematikk. For at lærerne lett skulle kunne finne fram til ressursene, kunne et av menypunktene på venstre side på U.Dirs første side være *Gratis læringsressurser* på linje med *Eksamen*, *Læreplaner* etc. Lenken ville da lett kunne føre læreren til den aktuelle pool'en.

Når det spesielt gjelder NDLA reiser vi nedenfor en del kritiske problemstillinger som vi mener det bør sees nærmere på.

2.

Kvalitetssikring

Fagstoffet blir kvalitetssikret av en fagredaktør. Men hvem sikrer han? Vårt inntrykk er at disse redaktørene i kvalitet overhodet ikke kan sammenliknes med de tilsvarende redaktørene som sitter i forlagene, og der over lang tid har tilegnet seg kompetanse. Forlagene har lang, lang erfaring med å lage kvalitetslærestoff. Vi kan også få en fragmentert situasjon, der "læreboka" ikke blir laget etter en sammenhengende idé eller profil.

Erfaringer fra Wikipedia viser vel også at det kan være så som så med kvalitetssikringa i slike "delekulturer". Vi frykter at god del av tida ved bruk av NDLA vil kunne gå med til å kontrollere opplysningene der opp mot andre kilder. Riktignok kan det høres fint ut med fraser om å øve elevene i kritisk kildebruk, men for oss er dette lettere sagt enn gjort innafor realfagene der det trengs tid på å øve inn forståelsen av basiskunnskapene. Uten slike kunnskaper blir det umulig å drive kildekritikk.

Vi finner også grunn til å nevne et inntrykk vi har: at i enkelte fylker settes personer med lav faglig kompetanse og liten nasjonal erfaring innen faget, til å lede arbeidet med fagutvikling innen NDLA. Dette er en betydelig usikkerhetsfaktor med hensyn til kvalitet.

3.

Faren for fylkenes sparetiltak.

Lærerne kan i verste fall bli "tvunget" til å bruke gratismidlene.

En hovedproblemstilling her er metodefriheten. Vi tror vi her står overfor et kardinalpunkt i tenkningen/kritikken rundt modeller (NDLA) som allerede i utgangspunktet er knyttet til fylkene. Er det en god modell at de som er administrative og finansielle eiere av skolene også skal stå for produksjonen av læremidlene og valget av dem?

I et brev av 17.03.2008 fra administrasjonen for NDLA til fylkeskommunene blir det vist til at de statlige midlene tørker inn. I skrivet heter det videre:

FFU har i to møter behandlet sak om bruk av fylkeskommunale midler for etablering av flere fagredaksjoner i NDLA, sist i møtet på Lillehammer 13. februar d.å. NDLA arbeider nå ut fra at alle fylkeskommunene med unntak av Oslo vil ta del i samarbeidet og bruke tilsvarende 10% av læremiddelpengene til utvikling av flere fag i regi av NDLA.

FFU har fått forelagt plan for videre utvikling av NDLA med utgangspunkt i 10% av læremiddelpengene, og her inngår i første rekke fellesfagene, slik at invitasjonen til fagredaktør-/fagredaksjonsansvar for ovennevnte fag opprettholdes.

Undertegnede vet positivt at flere fylker har bevilget 10 % fra gratismidlene fra staten til videreføring av NDLA.

Dette er utenfor normal konkurranse, og nærmer seg vel etablering av et "Kreml-forlag"? Er norsk læremiddelproduksjon tjent med en slik modell?

Skulle fylkene etter hvert, av sparegrunner, bli fristet til å forlange at skolene bruker NDLA midler istedenfor læremidler fra forlagene, står vi vel overfor et frontalangrep på metodefriheten. Departementet, og U.Dir, har gjentatte ganger sagt at metodefriheten er en bærebjelke i Kunnskapsløftet.

Selv om det skulle være slik at det er utviklet gode lærerressurser i fag, må det være frivillig om lærer ønsker å utprøve undervisning basert på disse ressursene, uten lærebok. Ingen må tvinges inn i en slik løsning, det vil være et brudd med metodefriheten i Kunnskapsløftet.

4.

Hensynet til forlagene som viktige kulturbærere. (Per er kanskje litt inhabil??)

De spiller en viktig rolle i norsk kulturliv. Ved for mye gratis læremidler kan vi med et "pennestrøk" rive ned forlagenes økonomiske grunnlag. Landet vårt er tjent med å ha levedyktige forlag og forlagsmiljøer som over lang sikt bygger opp kompetanse i produksjon av læremidler. Disse miljøene vil kanskje også på en god måte ivareta balansen mellom papirbøker og digitale læringsressurser, og da i åpen konkurranse med hverandre som vel er et viktig poeng for å sikre kvaliteten.

Vi tror at fullt ut gratis læremidler ikke er riktig vei å gå. Elevene bør normalt eie læremidlene sine og her kan det være viktig å forsvare læreboka mot nettbaserte læremidler. Vår erfaring er at elevene foretrekker læreboka framfor nettet, og at den oppfatninga som synes å herske innafor visse miljøer om at alt lærestoff blir så mye mer spennende når det kan hentes fra nettet i stedet for fra ei lærebok, tror vi er en stor misforståelse.

5.

Problemer med den såkalte "delingskulturen".

(Dette er moment som ikke bare er knyttet til NDLA, men vi støter stadig på konferanser og kurs der behovet for NDLA søkes begrunnes. Det heter seg at NDLA skal stimulere og ta delingskulturen til nye høyder.)

Dette dreier seg om det nye moteordet. Samtidig handler dette om en viktig side ved arbeidshverdagen vår. Når vi hører om dette temaet på kurs og konferanser, slår følgende frykt oss: Hva hvis lærere blir forventet å lage mye selv? At vi nærmest blir pålagt å lage mye selv for å kunne dele med oss. (For at dette skal kunne redusere behovet for tradisjonelle læreverk, eller gi en skole ry for å ha en produktiv og kreativ stab.) Det har vi rett og slett ikke tid til. Dette kan fort komme på toppen av mye annet nytt som lærerne blir pålagt for tiden. Den tid lærerne eventuelt måtte ha til overs, må gå til forbedret forberedelse av undervisningen, forbedret oppfølging av enkelelever, forbedret undervisvurdering/tilbakemeldinger etc, mer etterutdanning etc. Ikke skrive læringsressurser som mer erfarne miljøer kan/bør gjøre. I en tid med en god del lærere med dårligere faglig bakgrunn enn før, bør ikke lærerne oppmuntres til å ta i bruk (eller lage) læremidler ut fra en delingskultur men som ikke er godt kvalitetssikret.

Vi mener altså at utviklinga av læremidler i all hovedsak overlates til de som har det som sin jobb, nemlig forlagene og, i våre fag, sentrale ressursentra som naturfagsenteret i Oslo og matematikksenteret i Trondheim

Det bør også nevnes at mange lektorer med høy kompetanse nå er på tur ut av aktiv læregjerning grunnet alder. Det kan for enkelte skoler bli vanskelig å skaffe lærekrefter med god faglig kompetanse. Da er en tradisjonell gjennomarbeidet lærebok en sikkerhet for elevene til å få en best mulig faglig innføring i lærestoffet. (Dette kunne også vært nevnt under pkt 4.)

6.

Tilgjengelighet og driftssikkerhet. Behovet for mange utskrifter.

NDLA tar utvilsomt sikte på å erstatte papirbøkene. Avhengigheten av Internett kan fort bli et problem, eventuelt i tillegg skape et stort behov for utskrifter. Fortsatt er det slik i mange fylker og ved mange skoler at Internett ikke sjelden er nede, og akkurat når vi hadde planlagt å bruke stoffet. Siden mange elever allerede klager over at det er slitsomt å lese fra skjerm, må vi regne med at NDLA fort vil kunne skape et svært stort utskriftsbehov, som skolene og /eller elevene må stå for selv utenfor gratisprinsippet.

Elever klager over at det er slitsomt å lese fra dataskjerm. Det betyr at de ønsker å skrive ut digitale lærerressurser. Det vil føre til et stort forbruk av papir.

7.

Er verdien av digitale løsninger hauset opp, slik at ressursbevilgningene i skolen i for grad er gått til IT-sektoren, på bekostning av andre kostnadsbehov?

Dette anser vi som en svært viktig problemstilling, se vårt punkt om en større høringskonferanse. I denne sammenhengen bør det nevnes at de altomfattende digitale løsningene har utløst et stort trykk for å ta i bruk overvåkningsprogrammer, som samlet koster skole-Norge hundre tusener av kroner.

8.

Hva er eventuelt en god modell for dekning av behovet som er reist i punkt 0. ovenfor?

Burde heller sentra som Naturfagsenteret være sentralen? Der en kanskje også kunne bruke mer penger til kvalitetssikring.

Se for øvrig del 1 og siste del av del 5 ovenfor.

For

Sigrid Skogan, Trond Harkjerr og Per Jerstad

Per J